

Inge og Helge Kleivan

– *eskimologiens faglige integritet*

Af Hans Christian Gulløv

»Velfærdsideologien med dens understregning af ansvar for alle medborgere i et land resulterede i en overvældende offentlig interesse for alle sider af eskimoernes tilværelse«. Citatet er fra Verdens Folkeslag i Vor Tid, en håndbog udgivet i 1968 på Politikens Forlag. Forfatterne til afsnittet om Eskimoerne er Inge og Helge Kleivan, som med disse ord introducerede en ny side af eskimologien i et fag, hvis daværende studieordning krævede et omfattende og indgående kendskab til de eskimoiske samfundsformer og det åndsliv, som lægger sig for dagen i eskimoernes sagn, mytologi, kultur, skikke og kunstfrembringelser. Men den studerende skulle også dengang sætte sig godt ind i hele eskimoforskningens litteratur fra de første tider til vore dage¹.

Studieordningens 'vore dage' var imidlertid med sin vægtning af den etnologiske tilgang til det traditionelle samfund dengang noget ganske andet end det vi en generation senere vil lægge i begrebet. Der var dog med nyordningen af det grønlandske samfund virkelig noget at forholde sig fagligt til,

og fagets professor, Erik Holtved, understregede da også det vigtige i forskningens indhold mere end emnet.

Hvad der i dag synes banalt i citatet fra 1968 var dengang ramme alvor. Ordet ansvar blev også et anliggende for antropologien, som på den tid blev konfronteret med rapporter om overgreb på indfødte minoriteter fjernt fra verdens nyhedscentre. Det var de rystende beretninger fra Sydamerika, som i 1968 førte til oprettelse af den internationale arbejdsgruppe for indfødte anliggender med hovedsæde i København, IWGIA. Den såkaldte værdifri forskning eksisterede ikke længere, med mindre man stiltiende ville acceptere forudsætningerne for den etablerede samfundsorden som en politisk grundsætning, som Helge Kleivan udfordrende skrev i 1969 i Politikens kronik².

Forankringen af dette organisatoriske arbejde i København og Helge Kleivans ansættelse ved Institut for Eskimologi blev udslagsgivende for afholdelsen af den første internationale konference for arktiske folk, som fandt sted på Christiansborg i 1973. Anledningen var

de miljømæssige konsekvenser af industrisamfundenes kommercielle ressourcenyttelse i de sårbare arktiske egne med befolkninger uden de nødvendige politiske redskaber til forsvar af deres rettigheder³. Ansvar var blevet et internationalt anliggende⁴.

Forud var gået et omfattende arbejde med at definere forudsætningerne for selvstændig handlen baseret på en etnisk selvforståelse. Begrebet etnicitet var blevet introduceret i eskimologien udsprunget af den politiske integration, som i 1960'erne resulterede i markerede grænser mellem landets to etniske grupper⁵. Inge og Helge Kleivan satte med deres arbejder om kultur og sprog som identitetsmarkører en faglig standard for eskimologien, som prægede forskningen i lange tider efter offentliggørelsen, og som indgik i senere udgivne antologier⁶.

Hvem ville ikke gerne have været en flue på væggen i huset i Allerød, som i mange år var et arnested for nye tanker. Samarbejdet mellem ægteparret Kleivan satte et markant aftryk på det amerikanske nationalmuseums prestigefyldte udgivelse *Handbook of North American Indians*, hvis arktiske bind havde Helge i planlægningskomiteen. Den eskimologiske disciplin var stærkt repræsenteret⁷, mens man i dag må beklage at grønlændernes forhistorie måtte formidles af amerikanske forskere.

I dag står udviklingen af eskimologi som en moderne kultur- og samfundsvidenskab i stærk gæld til Inge og Helge Kleivan. Smerteligt står Helges alt for tidlige død i 1983 hos mange af os, der gennem hans virke lærte om ansvar og

uselviskhed. Men Inge har med sin usvækkede formidlingsglæde fastholdt en tradition, der har gjort København til et fornemt internationalt center for studiet af Inuit, kultur og samfund. Der står respekt om navnene Inge og Helge Kleivan, som fastholdt eskimologiens faglige integritet, fordi de i sjældnen grad var deres ansvar bevidst.

Noter

1. »Studiehåndbog for det filosofiske fakultet, bind XIV: Andre fag«, København 1965, side 33-35.
2. »Folkemord og samfundsforskning«, *Kroniken*, Politiken, 21. januar 1969.
3. Inge Kleivan: »The Arctic Peoples' Conference in Copenhagen, November 22-25, 1975«, *Inuit Studies* vol. 15, nr. 1-2, 1992, side 227-236.
4. Helge Kleivan: orientering til Statsminister Anker Jørgensen om baggrunden for 'Policy Board Meeting', Fællessalen, Christiansborg, 16. til 20. juni 1975, samt om den første »International Conference of Indigenous People«, der afholdes i Port Alberni, British Columbia, Canada, 20. til 28. september 1975. Institut for Eskimologi, Københavns Universitet, 31. maj, 6 sider.
5. Helge Kleivan: Grønlendere og andre danskere: Identitetsunderstreking og politisk integrasjon. Paper submitted in advance for participants in the Wenner-Gren Symposium on 'Ethnic Groups', Bergen, February 23rd to 26th 1967. Frederik Barth (ed): *Ethnic Groups and Boundaries. The Social Organization of Culture Difference*. Universitetsforlaget, Bergen/Oslo 1969, side 34.
6. Helge Kleivan: »Culture and Ethnic Identity. On Modernization and Ethnicity in Greenland«, *Folk* vol. 11-12, 1969/70, side 209-234. Inge Kleivan: »Language and Ethnic Identity: Language Policy and Debate in Greenland«, *Folk* vol. 11-12, 1969/70, side 235-285.
7. Helge Kleivan: »Greenland Eskimo: Introduction«, *Handbook, Arctic volume*, side 522-527. Inge Kleivan: »History of Norse Greenland«, *Handbook, Arctic volume*, side 549-555. Samme: »West Greenland Before 1950«, *Handbook, Arctic volume*, side 595-621.

Inge og Helge Kleivan. Privatfoto, 1983.